

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ

Národní orgán pro koordinaci

Manažerské shrnutí

Ex-post evaluace programového období 2007–2013 v oblasti podnikového výzkumu, vývoje a inovací

Srpen 2018

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Operační program Technická pomoc

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Manažerské shrnutí

Zpráva představuje souhrnné vyhodnocení přínosů kohezní politiky v České republice v oblasti podnikového výzkumu, vývoje a inovací. Strategie Operačního programu Podnikání a inovace (OPPI), jejíž součástí je podpora průmyslového výzkumu a vývoje (VaV) prostřednictvím programů Potenciál a Prosperita, je založena na zvýšení konkurenční schopnosti průmyslu a rozvoji služeb pro podnikání při zachování podmínek udržitelného rozvoje.

Předmětem prováděných šetření v rámci této evaluace bylo zjištění a ověření pravděpodobných efektů hodnocených programů Potenciál a Prosperita na růst řady veličin v podpořených podnicích a posouzení vlivu dopadu hodnocených programů, a to ve vazbě na socioekonomický vývoj v ČR a současný stav a trendy v podnikovém VaV. Výchozí a v průběhu realizace tohoto hodnocení testovanou hypotézou bylo, že realizované intervence vedou i k dalším efektům, než jaké byly popsány již v rámci teorií změny zpracovaných k hodnoceným programům podpory OPPI.

Z evaluační zprávy vyplývá, že program **Potenciál** měl v řadě případů pozitivní dopad na růst řady veličin v podpořených podnicích. Z hlediska konkurenceschopnosti (cíle, ke kterému má program primárně směřovat) lze považovat za zásadní jednoznačně pozitivní dopad programu na růst přidané hodnoty a též na růst produktivity práce. Je však poněkud diskutabilní, zda výsledný efekt z hlediska konkurenceschopnosti skutečně bude pozitivní. Odhad ukazuje, že v podpořených firmách došlo zároveň k prudkému růstu osobních nákladů, a tento růst měl minimálně srovnatelnou, či vyšší dynamiku než růst produktivity práce. Z hlediska ekonomické teorie by mzdové náklady neměly růst rychleji než produktivita práce, což v tomto případě patrně nastává. Program lze jistě hodnotit jako úspěšný z hlediska vyššího růstu přidané hodnoty či produktivity práce, ale vzhledem k dynamice osobních nákladů nelze tvrdit, že napomohl vyšší konkurenceschopnosti podpořených firem. Poměrně zajímavé je zjištění, že program neměl ve srovnání s kontrolní skupinou prokazatelný efekt na počet nově vytvořených pracovních míst.

Dalším z efektů programu je rozšíření a vytvoření nových výzkumně inovačních kapacit firem, které mělo za následek výrazný technologický posun, díky němuž docházelo ke zrychlení výzkumných a vývojových prací. Ve firmách byly vyvíjeny nové výrobky a služby s vyšší přidanou hodnotou. Potvrzena byla zvýšená míra spolupráce s externími vědeckými pracovníky. V návaznosti na technologický rozvoj došlo v některých firmách k vývoji produktů/služeb, o kterých se původně neuvažovalo a které nebyly plánovány. Pro další období lze doporučit i nadále podporovat průmyslový výzkum a vývoj, rozvíjet spolupráci podniků a výzkumných institucí a rozvíjet inovační infrastrukturu.

V **programu Prosperita** nebyl prokázán žádný vliv podpory, resp. inkubace firem, na jejich finanční ukazatele. Jediný pozitivní efekt, který je statisticky významný (na 90% hladině významnosti, je efekt na ukončení činnosti firem během nebo po ukončení inkubace; inkubované firmy mají o 7 % nižší míru ukončení činnosti. Lze se tedy domnívat, že inkubátory měly pozitivní efekt na životnost těchto firem. Je však třeba mít na paměti, že výsledky analýzy jsou do značné míry ovlivněny dostupností dat, resp. ochotou oslovených inkubátorů poskytovat data o inkubovaných firmách (jejich IČ) a celkovou návratností dotazníkového šetření. Z tohoto důvodu je třeba vnímat výsledky analýzy jako indikativní.

U podnikatelských inkubátorů (PI) a vědeckotechnických parků (VTP) (tj. příjemců podpory z programu) bylo ověřeno, že u nich díky realizaci projektu došlo ke zlepšení spolupráce univerzit a výzkumných institucí s podnikovou sférou a k rozvoji inovační infrastruktury pro VaV. U

inkubovaných firem bylo zjištěno, že za poslední roky (2014–2016) se většině firem podařilo uvést na trh novou službu/nový výrobek, že u téměř poloviny z nich došlo k vyššímu zapojení externích vědecko-výzkumných pracovníků a že se zvýšila diferenciací stávajících služeb.

Dále bylo zjištěno, že PI/VTP jsou financovány nejčastěji kombinací vlastních zdrojů a dotace/dotací. Některé subjekty by bez dotací nebyly schopny služby vůbec poskytovat, některé jsou naopak plně financovány z vlastních zdrojů.

Ve zprávě byly identifikovány následující endogenní faktory určující výkonnost PI/VTP: kvalitní management, individuální přístup ke klientům, kvalita nabízených služeb a obsazenost PI/VTP. A byly zjištěny dále vyjmenované exogenní klíčové faktory určující výkonnost PI a VTC: lokalizace místa PI/VTP, regionální podmínky, návaznost na univerzitní pracoviště, dotace, dlouhodobá podpora kraje, „značka VTP“.

Pro další období v návaznosti na zjištění a závěry v hodnocených programech Potenciál a Prosperita doporučuje evaluační tým podporovat průmyslový výzkum, rozvíjet spolupráci podniků a výzkumných institucí, rozvíjet inovační infrastrukturu. Nezbytné je zajištění průběžného sběru dat k podpořeným intervencím a zajištění dostupnosti relevantních dat. Při přípravě a plánování budoucích intervencí pak provázat monitorovací indikátory s cílem programu.

Evaluační design zakázky byl postaven jako výsledek kombinace kvalitativních i kvantitativních metod, u obou hodnocených programů byla využita CIE.

Limitem zakázky se ukázala nedostupnost některých dat k prováděným klíčovým analýzám, ať už proto, že data nejsou dostupná vůbec (např. data ČSÚ) s ohledem na platnou legislativu nebo nejsou dostatečná a úplná (např. projektová dokumentace, komerční zdroj Bisnode) a rovněž nižší míra ochoty oslovených stakeholderů poskytnout evaluačnímu týmu potřebnou součinnost (zejména dotazníková šetření, poskytnutí informací o inkubovaných firmách).